

Posudek diplomové práce Veroniky Kratochvílové
Konceptualizace lásky v textech české populární hudby
(Jazykový obraz lásky v textech skupiny Lucie)

Předložená diplomová práce vychází z perspektivy kognitivní lingvistiky a pokouší se uchopit jejími metodami pojem láska, jednak povšečněji v kontextu českého obrazu světa vůbec, jednak – a to především – v jeho specifické modifikaci, v písňových textech konkrétní populární skupiny.

První část práce představuje zkoumaný žánr, věnuje se populární hudbě a do jejího kontextu zasazuje skupinu Lucie a její písňové texty. Jakkoli jsou tyto pasáže velmi zajímavé (Adorno, Tomášek, Merta), sociokulturní a „textařská“ východiska by bylo namísto doplnit zásadnějším pojednáním o povaze písňového textu z hlediska lingvistiky. Je zde sice (jaksi „z povinnosti“) uvedena charakteristika J. Zemana o populární písni jako heterogenním komunikátu (s. 11), avšak dále se s ní už nepracuje. Také bych uvítala alespoň stručnou tematickou a jazykově-stylovou charakteristiku textů skupiny Lucie; zde se (v subkapitole Témata textů, s. 16) upozorňuje vlastně pouze na nejnámější píseň Medvídek a její společenskou odezvu.

Ke zkoumanému textovému materiálu se ostatně pojí má hlavní připomínka, resp. otázka: v práci se dočteme jen málo o konečném korpusu excerpovaných dat (s. 17) a nevyplývá z ní, co vlastně diplomantka hledala a na základě jakých kritérií data do svého korpusu včleňovala: byl kritériem např. výskyt lexému *láska*, nebo i jiných lexémů (*milovat ... apod.*)? nebo tematika písně, nesená i jinými lexikálními prostředky? – Je také patrné (a mluvily jsme o tom s autorkou v průběhu práce), že nakonec materiál, ač bohatý co do kvantity, nesplnil původní očekávání: i k tomu by mělo při obhajobě zaznít stanovisko diplomantky.

Z dalších částí práce bych ráda vyzvedla pasáž 3.3, věnovanou typům metaforických struktur. Opírá se o „teorii tvořivého míšení“ (blending) M. Turnera a G. Fauconniera, kde se pracuje se čtyřmi generickými prostory (nejen se dvěma jako u Lakoffa a Johnsona), což umožňuje uchopit adekvátně i složitější kognitivní struktury. Tato teorie diplomantce posloužila při interpretaci dvou písňových textů skupiny Lucie; jde o metodologicky zajímavou pasáž v našem kontextu použitou dosti originálně. Také práce s teorií pojmových profilů je v naší dosavadní literatuře ojedinelá; diplomantka tu využívá studie M. Gląbské o profilech pojmu erotická láska a aplikuje její východiska na svůj materiál. Jen škoda, že takových míst není v práci více. Co do odborné literatury: s prospěchem by bylo možné využít zejména komparační studie J. Underhilla na téma konceptualizace lásky a sexu v různých jazycích (včetně češtiny).

Metaforické, příp. metonymické konceptualizace lásky jsou – v intencích příliš bohatého materiálu – v práci popsány tradičně a vcelku uspokojivě (kap. 5), avšak v části opřené o lexikologicko-lexikografické údaje (kap. 4) zůstala diplomantka svému tématu dosti dlužna, co do kvantity i kvality. Údaje vzaté v úvahu (není jasné, proč zrovna tyto a nikoli jiné) působí místy útržkovitě, systematictější popis a interpretace se vztahují pouze k frazeologii. Také není příliš patrné, proč je právě tato kapitola uvozena výkladem Sternbergovy psychologické teorie.

Práce má jako celek zřetelnou linii a logickou strukturu, autorka usiluje o přehledné členění (viz obsah, desetinné třídění) i o jasnou formulaci východisek a závěrů: v tom se snaží být maximálně ukázněná. Místy ovšem, jak bylo naznačeno, jednotlivé části ve svém seřazení a propojení nepůsobí příliš organicky. Práce také není proporčně vyvážená: tradiční „teoretická část“ je ve srovnání s vlastním zkoumáním neúměrně rozsáhlá, některé pasáže nejsou v daném kontextu podstatné. Také se ne vždy úplně daří skloubit teoretické výklady s interpretací materiálu; mnohde jde pouze o parafráze výchozích odborných textů s uvedením několika příkladů.

V tomto ohledu bych však ráda ocenila, nakolik pregnantně se podařilo v závěrečném shrnutí (s. 72 - 73) formulovat zajímavou interpretaci, jak se v textech skupiny Lucie profiluje pojem láska, a propojit tato zjištění se Sternbergovou „triangulární teorií“.

Práce má vcelku dobrou úroveň jazykově-stylovou (třebaže formulace jsou někde méně obratné či méně přesné), diplomantka zvládla techniku filologické práce. Věnovala náležitou pečlivost i závěrečné redakci; překlepů není mnoho, občasné interpunkční nedostatky jsou vcelku v normě.

Diplomová práce Veroniky Kratochvílové si zaslouží doporučení k obhajobě; svůj cíl diplomantka splnila, ač snad poněkud minimalisticky. Proto navrhuji klasifikaci stupněm „dobře“.

Doc. PhDr. Irena Vaňková, CSc., Ph.D.
Ústav českého jazyka a teorie komunikace
FF UK v Praze

V Praze 24. ledna 2013